

סקירת ספר – 'כלי למעשה'

'כלי למעשה', הלכות ובירורים בבליעת, פליטת והגעלת כלים, והמסתעף. ישי ורד, 623 עמ', הוצאה עצמית, ירושלים התשפ"ג.

הספר 'כלי למעשה' הוא ספר עיוני-הלכתי, שנראה כמכוון בעיקר ללומדי הלכות איסור והיתר ממקורן, כשהכשרת כלים היא כעין 'סוגיית מבחן' שההכרעה בה היא צומת של נושאים רבים באיסור והיתר בכלל (למשל בליעה בכלים או נ"ט בר נ"ט) והכשרת כלים בפרט. לאחר שהורגלנו בספרי קיצורים וסיכומים, ברכה גדולה בכלי למעשה אשר העמיק והרחיב חקר ביסודות הלכות איסור והיתר והתאמת המציאות בימינו לסוגיות ההלכתיות במקורן, וטוב עשה המחבר שפתח את הספר בהלכות למעשה בתמצות, ולאחר מכן מרחיב את הדיון בהן ומתוך כך עובר לדון ביסודותיהן באריכות. בספר מנסה המחבר במספר מקומות לבחון את כלי המטבח שלנו - במובן הטכני וההלכתי ואת ההשלכות העולות לדינא, למשל מכשיר לבישול איטי 'סו-ויד', כיריים אינדוקציה ועוד. כמו כן עוסק המחבר בהגדרת הלכות ידועות. דוגמה מרכזית היא הניסיון להגדיר במעלות צלזיוס את המושג הידוע 'ליבון חמור'. ידועה השמועה בשם בעל האגרות משה, שליבון חמור הוא ב-371 מעלות צלזיוס, אך שמועה זו אינה מנומקת. ה'בית יוסף' מצטט ירושלמי שקושר ליבון ל'ניצוצות ניתזים', ומחבר הספר מציין שלושה פירושים שונים בראשונים למושג זה (גיצים, האדמת הכלי, האדמת מקור החום), ומנסה להסביר את המשמעות המעשית של גדרים אלו, ומתוך כך מגדיר טמפרטורת ליבון חמור, ודן בהכשר תנור פירוליטי. למשל, נידונת השאלה הידועה מדוע לא רואים גיצים בימינו, ומכוח תשובת מהרש"ם, המחבר מתקשה בהנחה שהגיצים הם תולדת שריפת לכלוך האופיינית רק לכלים ישנים. החלק האחרון של הספר עוסק בשאלת הבליעה בכלים מודרניים, שאלה שכבר דשו בה רבים, אלא שכאן מופיעה תשובה חדשה שכתב הגאון הרב אשר וייס שליט"א למחבר הספר. לאחר דברי הרב אשר וייס שליט"א, מוסיף המחבר דברים משלו, ובניגוד לראשית הספר, הדברים כתובים בשפה קלה יותר, ומכוונים אף למי שלא עיין בסוגיות במקורן, כהצהרת המחבר. בגלל היקף המקורות והנושאים שמובאים בספר נראה שהמפתח בסופו נחוץ ויהיה לברכה למעיינים.

